

Ders 13

80-90-жылдардагы кыргыз адабияты: проза, драма

(80'li, 90'lu Yıllardaki Kırgız Edebiyatı: Nesir ve Drama)

Perestroyka (İlimlilik) ve Glasnost (Açıklık) döneminde başlayan ve bağımsızlığın ilk yıllarına denk gelen bu dönemde edebiyat sürecine özgü durum, haksız yere suçlanmış ve yasaklanmış yazarların aklanması ve eserlerinin tekrar yayın hakkı kazanarak halkın takdirine sunulması olmuştur. Yasaklı yazarların emeği değerlendirilerek eski unvanlarının iade edilmiş ve serbestçe yazma hakları ellerine verilmiştir. Bu döneme ait dikkate değer bir diğer husus, Sovyetler Birliği'nden ayrılan bağımsız ulusal edebiyatların konu seçiminde de bağımsız duruma gelmeleridir. Sovyet ideolojisi baskısı altında kendi tarihlerini ancak belli kalıplar çerçevesinde yansıtabilen yazarlara, artık tarihlerini enine boyuna araştırma ve yazma imkanı doğmuştu. Kırgızistan'da bu tür haksızlığa uğrayanların biri olan romancı Tölögön Kasımbekov'du.

Төлөгөн Касымбеков (1931-2011)

1931 yılında Kırgızistan'ın güneyindeki Aksı ilçesinde dünyaya gelen Tölögön Kasımbekov, 2011'de hayatını kaybettiğinde 80 yaşında ve çok tanınan ve eserleri eski Sovyetler Birliğinin bütün dillerine ve İngilizceye de çevrilmiş olmasından dolayı milyonlar tarafından sevilen bir yazardı. 1957 yılında Kırgız Devlet Üniversitesi'nden mezun olan ve hayata öğretmenlik mesleği ile atılan Kasımbekov'un ilk eseri "Kiçinekey cılkıçı" hikayesi henüz 21 yaşındayken 1952 yılında yayımlanmıştır. Yazarlıkla beraber gazetecilik, matbaacılık alanlarında üst düzey idari görevlerde de bulunan yazar, 1974-1981 yıllarında Kırgızistan Yazarlar Birliğinde edebi danışmanlık, 1987 yılında SSCB Telif Hakları Ajansı Kırgızistan Bölümü Başkanı olarak çalışır. İlk hacimli eseri "Adam bolgum kelet" (İnsan olmak İsterim) 1965 yılında Rusça yayımlanmıştır. Ondan sonraki hayatını tamamıyla yazarlığa adanmış Kasımbekov'un en çok ses getiren eserleri tarihi romanlarıdır. Yazarın en popüler eseri 1966'da yayımlanmış olan "Sıngan Kılıç" tarihi romanıdır. Romanda XIX. yüzyıl Kırgızistan'ın da içinde yer aldığı Hokand Hanlığı'nda cereyan eden siyasi olaylar resmedilir. Yayınlanır yayımlanmaz SSCB'nin bütün dillerine çevrilen eserin daha sonraki akıbeti hiç de kolay olmamıştır. İki kez büyük sansürle yasaklanmış olan eser, ancak 90'lı yıllarda serbest bırakılmıştır. 1980'de Progress yayınevi onu İngiliz dilinde yayımlar ve dünya çapında okunur hale gelir. Yazarın diğer tarihi romanları: "Kelkel", "Çapkın", "Baskın", "Kırgın". Da Kırgız tarihinin değişik coğrafyalardaki değişik dönemlerini yansıtan eserlerdir...

Çağdaş Kırgız Edebiyatı Bibliyografisi

- KIRGIZ SOVET ADABIYATI TARİHI (1990). Frunze.
- ASANALİEV, K. (1960). Kırgız Sovet Prozasının Oçerki. Frunze.
- ARTIKBAEV, K. (1982). Kırgız Sovet Adabiyatının Tarihi. Frunze:Mektep
- BOGDANOVA, M. (1947). Kirgizskaya Literatura. Moskva
- CİĞİTOV, S. (1972). Irlar Cana Cıdar. Frunze:Kırgızstan
- CİĞİTOV, S. (1984). 20-Cıldardagı Kırgız Adabiyatı. Frunze:İlim
- TOKOMBAEV, A. (1962). Tan Aldında.Frunze : Kırgızstan
- BAYALİNOV, K. (1928). Acar. Frunze
- ELEBAEV, M. (1936). Uzak Col. Frunze-Samarkand.
- SIDIKBEKOV, T. (1969).Çıgarmalar. 4 Tomduk. Frunze:Kırgızstan
- OSMONOV. A. Ömürü Cana Çıgarmaları.(1958). Frunze
- GAÇEV, G. (1982). Çingiz Aytmatov i Mirovaya Literatura. Frunze.
- ARAGON, L. (1956). Samaya Prekrasnaya na Svete Povest O Lyubvi./ Kultura i Jizn. No 7.
- AYTMATOV, Ç. (). Çıgarmalar Cıynağı. 8 Tomduk. Bişkek: Ruhaniyat.
- KASIMBEKOV, T. (1971). Singan Kılıç. Frunze.